

అంచనాల ప్రకారం అన్నీ సవ్యంగా జరిగితే 2012 సంవత్సరంలో హైదరాబాద్ నగరంలో మెట్రో రైలు పరుగులు దీస్తుంది. ప్రజా రవాణా వ్యవస్థను మెరుగు పరుస్తుంది. ట్రాఫిక్ పద్మవ్యూహాల్నించి కొంతయినా ఉపశమనం లభిస్తుంది. మెట్రోరైలు ప్రతిపాదనలకు కేంద్రం ఆమోదం లభించడంతో పనులు చురుగ్గా సాగనున్నాయి. అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో సరితుగావిధంగా రూపొందించున్న మెట్రోరైలు భాగ్యనగరం రూపురేఖలని సంపూర్ణంగా మార్చివేయనుంది. ప్రపంచ మెట్రో రైలు చిత్రపటంలో హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు సంస్థకు విశిష్టస్థానం లభించనుంది. నగరంలో నానాటికీ పెరుగుతున్న జనాభా ప్రయాణ అవసరాల్ని తీర్చడంలో మెట్రోరైలు కీలకపాత్ర వహిస్తుంది. ఒకవైపున ఇన్నర్ రింగ్ రోడ్డు, ఔటర్ రింగ్ రోడ్డు, మరోవైపున మెట్రోరైలు నిర్మాణాలతో హైదరాబాద్ మహానగరం కొత్తరూపు దాలుస్తుంది. ఇవాళి అంచనాల ప్రకారం నగర జనాభా 77 లక్షలు. 2011 నాటికి నగర జనాభా 95 లక్షలు, 2021 నాటికి జనాభా సంఖ్య కోటి 36 లక్షలకు చేరుకోగలదని అంచనా. ఇలా పెరిగే నగర జనాభా అవసరాల్ని దృష్టిలో వుంచుకొని చూస్తే మెట్రోరైలు అవసరం ఏమిటో బోధపడుతుంది.

***

మన దేశంలో తొలుత కోల్ కతాలో మెట్రో రైలు ఆరంభమైంది. తర్వాతకాలంలో వచ్చిన ఢిల్లీ మెట్రోరైలు అన్నిరకాలుగా విజయం సాధించింది. ఇవాళ దేశంలోని వివిధ నగరాల్లో చేపట్టనున్న మెట్రోరైలు పథకాలకు ఢిల్లీ మెట్రోరైలు ఆదర్శంగా నిలిచింది. నగర జనాభా పదిలక్షలు దాటుతుండగానే మెట్రో రైలు అవసరాల్ని గుర్తించి అందుకు అనుగుణంగా పథకాల్ని రూపొందించి అమలు చేయడం ప్రపంచవ్యాప్తంగా అనేక నగరాల్లో కనిపిస్తోంది. ఈ ప్రకారంగా చూస్తే ఏనాడో హైదరాబాద్ కు మెట్రోరైలు రావాలి. కానీ పాలకుల నిర్లక్ష్యం, జాప్యందారీ ధోరణి కారణంగా మెట్రోరైలు కార్యరూపం దాల్చలేదు. అసలు ప్రజారవాణా వ్యవస్థపై సరయిన అవగాహన కొరవడటం దీనికి మూలం.

మన దేశంలో పడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలోనే యాభై లక్షల జనాభా దాటిన ప్రతి నగరంలో మెట్రోరైలు వ్యవస్థని ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించారు. తర్వాతి కాలంలో ముప్పుయి లక్షల జనాభా దాటిన ప్రతి నగరానికి మెట్రో రైలు వ్యవస్థని విస్తరించాలని భావించారు. పెరుగుతున్న నగర జనాభా రవాణా అవసరాల్ని తీర్చడానికి ఇది తప్పనిసరి అని తలపోశారు. ఆర్బన్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ పాలసీని కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం రూపొందించింది. ఆర్థిక కార్యకలాపాల విస్తరణకు రవాణా సౌకర్యాలని మెరుగుపరచడం అవసరమని విధాన నిర్ణేతలు గుర్తించారు. అయినప్పటికీ హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు ప్రాజెక్టుకు ఆమోదం లభించడానికే రెండు దశాబ్దాల కాలం పట్టడం గమనార్హం.

ఇదీ నేపథ్యం

నగర జనాభా ముప్పుయి లక్షలు దాటితేనే మెట్రోరైలు ప్రాజెక్టు అవసరమని కేంద్ర ప్రభుత్వం గుర్తించింది. ఈరకంగా చూస్తే

'మెట్రో' భాగ్యనగరి

మన నగరానికి మెట్రో రైలు ఎప్పుడో రావాల్సి వుండింది. హైదరాబాద్ మెట్రో రైలు గురించి చాలా కాలం చర్చలు జరిగాక ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు తొలిసారిగా 1988 సంవత్సరంలో కేంద్ర రైల్వే మంత్రిత్వశాఖ వ రిశీలనకు వచ్చాయి. సికింద్రాబాద్ డివిజన్ లో రైల్వే మేనేజరుగా పనిచేసిన డక్టీణమధ్య రైల్వే మాజీ జి.ఎం. టి.స్టాన్లీబాబు నేతృత్వంలోని ఉన్నతస్థాయి నిపుణుల బృందం అయిదు ప్రదేశాల్లోని మెట్రో రైల్వేల పనితీరుపై నాడు అధ్యయనం చేసింది. దాదాపు ఒక సంవత్సరం పాటు అధ్యయనం జరిపిన ఆనంతరం 1988 జూలైలో తన నివేదికను కేంద్రానికి అందజేసింది. బ్రిటన్, ఆమె రికా, సింగపూర్ వంటి సంపన్నదేశాల్లో అమలులో వున్న మెట్రో రైల్వే ప్రాజెక్టుల పనితీరును ఈ బృందం అధ్యయనం చేసింది. లండన్ అండర్ గ్రౌండ్ మెట్రో రైల్వే వ్యవస్థ, చికాగో ట్రాన్సిట్ ఆథారిటీ, వాషింగ్టన్ మెట్రో ట్రాన్స్ ఆథారిటీ, అట్లాంటా రాపిడ్ ట్రాన్సిట్ ఆథారిటీ, హంకాంగ్ మాస్ ట్రాన్సిట్ రైల్వే కార్పొరేషన్ వంటి అగ్రస్థాయి మెట్రోరైల్వే సంస్థల పనితీరును నిపుణుల కమిటీ పరిశీలించింది. ఈ కమిటీ నివేదిక ప్రకటించి రెండు దశాబ్దాల వుతుండగా హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు పనులకు సంబంధించి ఇప్పుడు ఆమోదం లభించింది.

నాటి కమిటీ అధ్యయనం ప్రకారం చూస్తే లండన్, వాషింగ్టన్, హంకాంగ్ వంటి నగరాల్లో మెట్రోరైల్వే వ్యవస్థలు అప్పటికే ఎంతో ఘనంగా అభివృద్ధి చెందాయి. లండన్ లో మెట్రోరైలు 380 కిలోమీటర్ల దూరం వరకు ప్రతిరోజూ 21 లక్షలమంది ప్రయాణికుల్ని గమ్యాలుకు చేరుస్తోంది. రద్దీ సమయాల్లో రెండున్నర నిమిషాలకో రైలు వుంది. వాషింగ్టన్ మెట్రో రైల్వేకు ప్రతి రోజూ 46 లక్షలమంది ప్రయాణికులను 112 కిలోమీటర్ల దూరం తీసుకెళ్ళే సామర్థ్యం వుంది. హంకాంగ్ లో అయితే దాదాపు పద్దెనిమిది లక్షలమంది మెట్రో రైళ్ళలో ప్రయాణిస్తున్నారు. ఈ రెండు దశాబ్దాలలో ఈ సంఖ్యలు ఎంతగానో మారిపోయివుంటాయనడంలో సందేహం లేదు. కాగా, హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు విషయానికి వస్తే ఈ ప్రాజెక్టు 2012 నాటికి పూర్తయి రోజుకు సుమారు 17 లక్షలమంది ప్రయాణికుల్ని గమ్యాలుకు చేరుస్తుందని అంచనా. 2022 నాటికి మెట్రోరైళ్ళలో పాతిక లక్షలమందివరకు ప్రయాణించేలా సౌకర్యాల్ని కల్పిస్తారు. అత్యంత ఆధునాతనమైన రీతిలో రూపొందించున్న ఈ ప్రాజెక్టును ప్రభుత్వ-ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో దాదాపు 9696 కోట్ల రూపాయల అంచనాలతో రూపొందించారు. దీనికి ముందు మన దేశంలో అమలులో వున్న మెట్రోరైలు ప్రాజెక్టుల్ని చూస్తే ఆశ్చర్యకరమైన విషయాలు తెలుస్తాయి.

కోల్కతాలో తొలి మెట్రోరైలు

కోటి పదిలక్షలకు పైగా జనాభాతో రద్దీగా వుండే కోల్కతా మహానగరంలో 1972 సంవత్సరం ప్రభుత్వం తొలిసారిగా మెట్రో రైల్వే వ్యవస్థకు శ్రీకారం చుట్టింది. నాటినుంచి 1995 వరకూ దశలవారీగా సాగిన పనుల ఫలితంగా 16.5 కిలోమీటర్ల పరిధిలో అక్కడ మెట్రో రైలు విస్తరించింది. మొట్టమొదటి భూగర్భ రైల్వే వ్యవస్థ కూడా కోల్కతాలోనే ఆరంభమైంది. 71 రైళ్ళు వున్న ఈ నగరంలో మొత్తం పదిహేడు స్టేషన్లు వున్నాయి. ప్రతి స్టేషన్ నించి పది నిమిషాలకోసారి ఓ రైలు సిద్ధంగా వుండడం విశేషం. ఇక్కడి మెట్రో రైల్వే మార్గాన్ని విస్తరిస్తున్నారు. ఇండియన్ రైల్వే దీనిని నిర్వహిస్తోంది.

ఇక దేశ వాణిజ్య రాజధానిగా పేరొందిన ముంబాయిలో అరకోటికి పైగా జనాభాకు రైల్వే సేవలు అందుబాటులో వున్నాయి. మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్ర ప్రభుత్వాల సంయుక్త అధ్యర్థంలో

ఈ ప్రాజెక్టు 2012 నాటికి పూర్తయి రోజుకు సుమారు 17 లక్షలమంది ప్రయాణికుల్ని గమ్యాలుకు చేరుస్తుందని అంచనా. 2022 నాటికి మెట్రోరైళ్ళలో పాతిక లక్షలమందివరకు ప్రయాణించేలా సౌకర్యాల్ని కల్పిస్తారు. అత్యంత ఆధునాతనమైన రీతిలో రూపొందించున్న ఈ ప్రాజెక్టును ప్రభుత్వ-ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో దాదాపు 9696 కోట్ల రూపాయల అంచనాలతో రూపొందించారు.

ఏర్పాటుయిన ముంబాయి రైల్వే వికాస్ కార్పొరేషన్ (ఎం.ఆర్.వి.సి) ముంబాయి నగరంలో రైల్వే రవాణా వ్యవస్థని నిర్వహిస్తోంది. సబర్బన్ రూట్లనూ కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంటే 302 కిలో మీటర్ల పరిధిలో ముంబాయి మెట్రో రైల్వే లైను విస్తరించింది. దాదాపు రెండువేలకు పైగా రైళ్ళు ఇక్కడ నడుస్తున్నాయి. పెరుగుతున్న జనాభా అవసరాలకు అనుగుణంగా రైల్వే సేవల్ని విస్తరిస్తున్నారు.

ఢిల్లీ మెట్రోరైలు

దేశ రాజధాని ఢిల్లీకి సంబంధించి వస్తే ప్రయాణికులకు

నగరంలోని ప్రధాన ట్రాఫిక్ రద్దీ గల మూడు

ప్రాంతాలలో-

1. మియాపూర్ నుండి ఎల్.బి.నగర్ వరకూ (29.87 కి.మీ.)
2. జూబ్లీ బస్ స్టేషన్ నుండి ఫలక్నుమా (14.78 కి.మీ.)
3. నాగోలు నుండి శిల్పారామం వరకూ (26.51 కి.మీ.)

మెట్రో రైలు ఏర్పాటుకు నిర్ణయించారు. ఈ రైలు మార్గాలలో మొత్తం 66 మెట్రో స్టేషన్లు ఉంటాయి. దాదాపుగా ప్రతి ఒక్క కిలోమీటరుకు ఒకటి చొప్పున ఉంటుంది.

మియాపూర్ నుండి ఎల్.బి.నగర్ మెట్రోరైలు మార్గంలో ఏర్పాటు చేసే రైల్వే స్టేషన్లు ఇలా ఉన్నాయి.

- 1) మియాపూర్ 2) జె.ఎన్.టి.యు. కాలేజ్ 3) హౌసింగ్ బోర్డు కాలనీ 4) కూకట్ పల్లి 5) బాలానగర్ 6) మూసాపేట 7) భరత్ నగర్ 8) ఎర్రగడ్డ 9) ఇ.ఎస్.ఐ.హాస్పిటల్ 10) ఎన్.ఆర్.నగర్ 11) అమీర్పేట్ 12)

- పంజాగుట్ట 13) ఎర్రమంజిల్ 14) ఖైరతాబాద్ 15) సెక్రటేరియట్ 16) అసెంబ్లీ 17) నాంపల్లి 18) గాంధీభవన్ 19) ఉస్మానియా మెడికల్ కాలేజీ 20) మహాత్మాగాంధీ బస్ స్టేషన్ 21) మలక్ పేట 22) కొత్తపేట 23) మూసారాంబాగ్ 24) దిల్ షుకన్ గర్ 25) చైతన్యవారి 26) విక్టోరియా మెమోరియల్ 27) ఎల్.బి.నగర్.

జూబ్లీ బస్ స్టేషన్ నుండి ఫలక్నుమాల నడుమ మెట్రో స్టేషన్లు:

- 1) జూబ్లీ బస్ స్టేషన్ 2) పరేడ్ గ్రౌండ్ 3) సికింద్రాబాద్ రైల్వే స్టేషన్ 4) గాంధీ ఆసుపత్రి 5) రాంనగర్ జంక్షన్ 6) ఆర్.టి.సి. ట్రాన్సిరోడ్స్ 7) చిక్కడపల్లి 8) నారాయణగూడ 9) నుల్కాబజార్ 10) ఉస్మానియా మెడికల్ కాలేజీ 11) సాలార్ గార్డ్ మ్యూజియం 12) చార్మినార్ 13) శాలి బండ 14) పంపీర్ గంజ్ 15) జంగంమెట్ట 16) ఫలక్నుమా.

నాగోలు నుండి శిల్పారామంల నడుమ మెట్రో స్టేషన్లు:

- 1) నాగోలు 2) ఉప్పల్ 3) ఎన్.జి.ఆర్.ఐ.. 4) హబ్బిగూడ 5) తారాక 6) లాలాగూడ 7) మెట్టగూడ 8) సికింద్రాబాద్ 9) పరేడ్ గ్రౌండ్స్ 10) పార్లెజ్ 11) రసూల్పూర్ 12) ప్రకాష్ నగర్ 13) బేగంపేట 14) అమీర్పేట 15) మధురానగర్ 16) యూసఫ్ గూడ 17) జూబ్లీహిల్స్ రోడ్ నెం.5. 18) జూబ్లీహిల్స్ చెక్ పోస్ట్ 19) పెద్దమ్మ గుడి 20) మాదాపూర్ పోలీస్ స్టేషన్ 21) సి.ఐ.డి. 22) హైటెక్ సిటీ 23) శిల్పారామం.

మరో విశేషం ఏమంటే, ప్రతి మెట్రో రైలు స్టేషన్ నుండి ప్రధాన మైన మార్కెట్లు, టిజినెస్ సెంటర్లు, హౌసింగ్ కాలనీలకు, ప్రధాన కూడళ్ళకు, కనెక్టివ్ ఎయిర్ కండిషన్ కోల్డ్లు ఏర్పాటుకు ప్రతిపాదించారు. సికింద్రాబాద్, నాంపల్లి, బేగంపేట రైల్వే స్టేషన్లకు, అలాగే మియాపూర్, ఇమ్మిబస్, దిల్ షుకన్ గర్, జూబ్లీ బస్ స్టేషన్లకు నేరుగా చేరుకునేలా మెట్రో రైలు కనెక్టివిటీ ఏర్పాటు చేస్తారు. భరత్ నగర్, ఖైరతాబాద్, మలక్ పేట, ఫలక్నుమా, ఎం.ఎం.టి.ఎస్.రైల్వే స్టేషన్లలో కూడా మెట్రో రైలు ఆసుసంధానం ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థం చేపట్టారు.

మెట్రో రైలుతో పాటు ప్రస్తుతం అమలులో నున్న ఎం.ఎం.టి.ఎస్.ను పటిష్టపతం చేస్తూ ఎం.ఎం.టి.ఎస్.రెండవ దశను అమలు చేయడం, విశాలమైన రహదారుల్లో బస్ రాపిడ్ ట్రాన్స్ పోర్టు సిస్టం (బి.ఆర్.టి.ఎస్.) ఏర్పాటు, ఇలా ఈ విధానాలన్నింటి ఆసుసంధానంతో జంట నగరాలలోని పౌరులకు మెరుగైన, ఆధునాతన ప్రజా రవాణా వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వం ముమ్మర ప్రయత్నం చేస్తోంది మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ ఎన్.వి.ఎస్.రెడ్డి చెప్పారు. ఈవిధంగా నగర ట్రాఫిక్ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం చేరువలో వుంది. సౌఖ్యమైన ప్రయాణ సౌకర్యం అందరికీ అందుబాటులో ఉంచాలన్న మెట్రో రైలు ఆశయం నెరవేరుతుంది.

- మల్లాది కృష్ణానంద్

మన మెట్రో రైలు తీరూతెన్ను

భూగర్భనగరానికి సంబంధించి మెట్రోరైలు కల సాకారం కానుంది. హైదరాబాద్ మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టు ప్రభుత్వ-ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంలో సుమారు 9696 కోట్ల రూపాయల అంచనాలతో 71 కి.మీ. పొడవున చేపట్టడమైంది. ఇంతటి భారీ ప్రాజెక్టు ప్రభుత్వ-ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో భారత ప్రభుత్వం ఆమోదించడం ప్రప్రథమం. అలాగే ప్రపంచ చరిత్రలో కూడా ఒక ఆరుదైన విషయం. ప్రపంచ మెట్రో రైలు చిత్రపటంలో హైదరాబాద్ మెట్రో రైల్ సంస్థ (హెచ్.ఎమ్.ఆర్.)కు ఒక విశిష్ట స్థానం ఉంది. అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలలో మెరుగైన, సురక్షితమైన, అందరికీ అందుబాటులో ఉండే ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేయాలన్నది హైదరాబాద్ మెట్రో రైలు సంస్థ ప్రధాన ఆశయం. లక్ష్యమూను అని సంస్థ చైర్మన్ డా॥ సి.వి.యస్.కె.శర్మ అన్నారు.నేడు నగర జనాభా 77 లక్షలుగా నమోదయింది. 2011 నాటికి నగర జనాభా 95 లక్షలు, 2021 నాటికి జనాభా సంఖ్య 136 లక్షలు దాటగలదని ప్రాథమిక అంచనా. పెరుగుతున్న జనాభాకు తగిన విధంగా పటిష్టపతమైన ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ అభివృద్ధి పరచాలంటే అందుకు దీక్షైన జవాబు కేవలం మెట్రో రైలు ఏర్పాటు వల్లనే సాధ్యమవుతుందని ప్రజా రవాణా వ్యవస్థలో జరిపిన పరిశోధనలు వెల్లడిస్తున్నాయి.

ఎందుకంటే మెట్రో రైలు వ్యవస్థ వల్ల కాలవ్యయం ఉండదు. ఏక కాలంలో కొన్ని వేల మంది ప్రయాణికుల్ని తమ గమ్యాలకు చేరుస్తుంది. వేగం విషయంలో కూడా మెట్రో రైలు గంటకు వేగాన్ని 80 కి.మీ., నగటున 34 కి.మీ. పైగా ఉంటుంది. అదే బస్సులను, కార్లను నేడు రద్దీ సమయాల్లో రహారమిన. గంటకు 12 కి.మీ. వేగాన్ని మించి నడపలేకపోతున్నారు. మియాపూర్ నుండి ఎల్.బి.నగర్ వరకు గల సుమారు 30 కి.మీ. దూరాన్ని మెట్రో రైల్లో కేవలం 45 నిమిషాల ప్రయాణంతో గమ్యాన్ని చేరవచ్చని అంచనా. అలాగే జూబ్లీ బస్ స్టేషన్ నుండి ఫలక్నుమా వరకు గల 14.78 కి.మీ. దూరాన్ని కేవలం 22 నిమిషాల్లోనూ, నాగోలు నుండి శిల్పారామం వరకు (26.51 కి.మీ.) ప్రయాణ సమయం 39 నిమిషాలు మించదు. అదే నగరంలోని బస్సులు ఇతర వాహనాల్లోకంటే ఏ మార్గంలో నైనా ప్రయాణ కాలం రెండు గంటలకు పైబడే ఉంటుందని మనందరి అనుభవం. బాగా రద్దీ సమయాల్లో ప్రతి మూడు నుండి అయిదు నిమిషాలకు ఒక మెట్రో రైలు ఉండేలా ప్రతిపాదించడమైంది.

రానున్న సంవత్సరాలలో రోడ్డు ఆధారిత రవాణావ్యవస్థలు మాత్రమే ప్రజల అవసరాలను తీర్చలేవు. మెట్రో రైలు ద్వారా ప్రయాణికుల్ని వేగంగా గమ్యాలకు చేర్చ వచ్చు. ఢిల్లీ మెట్రో రైలు అనుభవం ఈ విషయాన్ని నిరూపించింది.

- శ్రీధరన్

సేవలు అందించడం లో ఇక్కడి మెట్రో రైల్వే వ్యవస్థ ఘన మైందిగా పేరొందింది. గంటకి అరవై వేల మందికి పైగా

ప్రయాణికుల్ని గమ్యాలకు చేరుస్తోంది. నాలుగు దశల్లో మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయాలని ఢిల్లీ మెట్రో రైలు కార్పొరేషన్ (డిఎంఆర్సీ) నిర్ణయించింది. ఢిల్లీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్రం అందించిన సహకారంతో ఈ ప్రాజెక్టు అమలులోకి వచ్చింది. ఎనిమిది లైన్లతో 244 కిలోమీటర్ల పొడవునా మెట్రో రైలుకు ప్రతిపాదనలు రూపొందించారు. తొలిదశలో 65.10 కిలోమీటర్ల పొడవైన మూడు లైన్లకు ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. 2002 లో ఆరంభమైన పనులు 2005 కల్లా పూర్తయ్యాయి. ఈ 65 కిలోమీటర్ల లైన్లో 11 కిలోమీటర్ల లైన్ పూర్తిగా భూగర్భ మార్గం. రెండు రూట్లు రోడ్డు మధ్య నుంచి సింగిల్ పిల్లర్లతో ఏర్పాటు చేసిన పై ఓవర్ బ్రిడ్జిపై నుంచి సాగే రూట్లు. ఈ మెట్రో రైలు నిర్మాణం వల్ల ప్రస్తుతం వున్న రోడ్లపై ట్రాఫిక్ యధాత థంగా కొనసాగుతుండగా, అదనంగా రోడ్డుకు 17 నుంచి 22 మీటర్ల ఎత్తులో వున్న పైఓవర్ నుంచి మెట్రోరైలులో ప్రయాణికు లు గమ్యస్థానాలకు చేరుకుంటున్నారు. మూడు రూట్లలో ప్రతి కిలోమీటరుకు ఒక స్టేషన్ను ఏర్పాటు చేశారు. ప్రతి నాలుగు నిమిషాలకొకసారి రైలు నడుపుతున్నారు. ఈ డిఎంఆర్సీ అనుభ వాలు హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు ప్రాజెక్టుకు ఉపకరించనున్నాయి.

ప్రత్యామ్నాయం లేదు

హైదరాబాద్ ఒక్కటే కాదు, దేశంలోని చాలా నగరాలకు మెట్రో రైలు అవసరం వుంది. ఎందుకంటే జనాభాతో పాటు రోడ్లపై వాహనాల సంఖ్య అంతకంతకూ పెరగడం

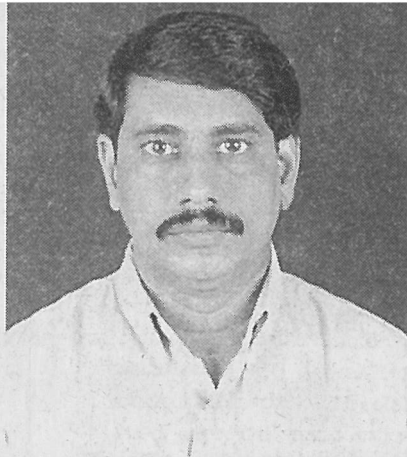
తేడా ఏమిటి?

మెట్రోరైలుకీ, ఇప్పటికే వున్న మల్టీ మోడల్ ట్రాన్స్ పోర్టు సిస్టమ్ (ఎం.ఎం.టి.ఎస్)కి మధ్యనే తేడాలున్నాయి. వీటిని ఆర్థం చేసుకుంటే గానీ మెట్రోరైలు అందించే ప్రయోజనం ఏమిటో బోధపడదు. మన నగరంలోని ఎం.ఎం.టి.ఎస్ రైళ్ళు సబర్బన్ రైలు మార్గంలోనే నడుపుతున్నారు. కాగా కొత్త ప్రదేశాల్ని కలుపుతూ మెట్రో రైళ్ళను నడపాల్సివుంటుంది. ఎం.ఎం.టి.ఎస్ రైలు మార్గానికి, మెట్రో రైలు మార్గానికి పొంతన వుండదు. మెట్రోరైలుకు వేరే లైన్లు నిర్మిస్తారు. మెట్రోరైలు భూగర్భంలోనూ, భూమిపైనా (ఎలివేటెడ్) రైలు పట్టాలపై నడుస్తుంది. (65 కిలోమీటర్ల ఢిల్లీ మెట్రో రైల్వే వ్యవస్థలో పడకొండు కిలోమీటర్ల పొడవున భూగర్భంలోనే రైల్వే లైన్ నిర్మించారు. హైదరాబాద్ కు ప్రతిపాదించిన రైలు భూమిపై రైలు పట్టాలపై నడుస్తుంది.) ఎక్కువమందిని గమ్యాలకు చేర్చడమే కా దు, వేగంగా కూడా ప్రయాణిస్తుంది. ఒక్కసారిగా కనీసం ఇరవై బోగీల వరకు ఇంజనుకు అనుసంధానం చేస్తారు. దీనినే మాన్ ర్యాపిడ్ ట్రాన్స్ పోర్టు సిస్టమ్ (ఎం.ఆర్.టి.ఎస్) అని కూడా అంటారు. ఈ రైల్వే లైన్ కోసం సింగిల్ పిల్లర్లతో బ్రిడ్జిల్ని నిర్మిస్తారు. పైఓవర్లు వున్న చోట ఈ రైల్వే లైన్ ఎత్తు పెరుగుతుంది. మెట్రో ప్రాజెక్టులో భాగంగా దిల్లీ సుకీనగర్ వంటి రద్దీ కేంద్రాలనించి కోఠి, ఇమ్లిబన్, అఫ్జల్ గంజ్, నాంపల్లి... ఇలా వివిధ ప్రాంతాల్ని కలుపుతూ రైలుమార్గం ఏర్పాటువుతుంది. అంతేగాక నగరానికి వచ్చే వర్షాటకులకు ఓ ఆకరణగా కూడా ఎం.ఎం.టి.ఎస్. నిలుస్తోంది. కానీ నగరంలో వున్న వివిధ ప్రాంతాల ప్రయాణికులకు మాత్రం ఓ ప్రయోజన సౌకర్యంగా మెట్రో ప్రాజెక్టు ఎంతో ఉపకరిస్తుంది. ఈ కారణంగా ఎం.ఎం.టి.ఎస్ కన్నా మెట్రోరైలు ఎక్కువ ప్రయోజనకారిగా వుంటుంది. అయితే మెట్రో రైలుతోపాటు ఎం.ఎం. టి.ఎస్, బస్ రాపిడ్ ట్రాన్స్ పోర్టు సిస్టమ్ ఏర్పాటు వల్ల ప్రయాణికుల రవాణా సౌకర్యాలు మరింత మెరుగుపడతాయి.

నాలుగేళ్ళలో మెట్రో రైలు పూర్తి

ఎన్.వి.ఎస్.రెడ్డి

నిర్ణీత గడువు మేరకు మరో నాలుగేళ్ళలో అంటే 2012 సంవత్సరం నాటికి హైదరాబాద్ నగరంలో మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టు పూర్తవుతుందని ప్రాజెక్టు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ ఎన్.వి.ఎస్.రెడ్డి చెప్పారు. ఈ ప్రాజెక్టు గురించి ఆయన ఇలా వివరించారు:

“ధిల్లీ మెట్రో రైల్వే అనుభవాల్ని దృష్టిలో వుంచుకొని, ఆధునాతన సాంకేతిక సహకారాన్ని ఉపయోగించుకుంటూ ఈ ప్రాజెక్టును నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో పూర్తయ్యేలా చర్యలు చేపట్టాం. ప్రమాణాల విషయంలో ఎలాంటి రాజీ వుండదు. ప్రయాణీకుల భద్రతకు, సురక్షిత ప్రయాణానికి తగిన ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. ప్రైవేటు భాగస్వామ్యం వున్నప్పటికీ మెట్రో రైలు చార్జీలు సామాన్యులకు అందుబాటులో వుంటాయి. కనీస ధర ఎనిమిది రూపాయలు, గరిష్టంగా 19 రూపాయలు, నగటున 12 రూపాయల టికెట్లు ధర ఉంటుంది. ఈ ప్రాజెక్టు ఆరంభమయ్యాక వివిధవర్గాల

వారికి అవసరమైన పాసులు ఆప్పుడు నిర్ణయించే ధరలకు జారీ చేస్తారు. ఈ మెట్రోరైలు వ్యవస్థ ద్వారా రోజుకి సుమారు 17 లక్షల మంది ప్రయాణించే సౌకర్యం వుంటుంది. 2022 నాటికి రమారమిన 25 లక్షల మంది ప్రయాణిస్తారు. నగరంలో ఔటర్ రింగ్ రోడ్డు లాంటివి నిర్మిస్తున్నా, మెట్రోరైలు అవసరం వుంటుంది. పెరుగుతున్న నగర జనాభా రవాణా అవసరాలని తీర్చడంలో మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టు ముఖ్యపాత్ర వహిస్తుంది.

అంతేగాక, రాబోయే రోజుల్లో శంషాబాద్ లోని రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయానికి కూడా మెట్రో రైలు సౌకర్యం కల్పించాలనే ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి. ప్రస్తుతానికి మెట్రో రైలు వ్యవస్థకు సంబంధించి అవసరమైన భూమి సర్వే పూర్తయింది. సాంకేతిక టెండర్లు ఖరారుయ్యాయి. ఆర్థికపరమైన టెండర్లు పీలుపుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం సూత్ర ప్రాయంగా అంగీకారం తెలిపింది. కనుక ఆర్థికపరమైన టెండర్లు ఖరారు మరో రెండు నెలల వ్యవధిలో పూర్తి చేసే అవకాశముంది. దరిమిలా ఈ ఏడాది ఆగస్టులో మెట్రో పనులు మొదలవుతాయి. సుమారు నాలుగు సంవత్సరాల వ్యవధిలో ఈ పనులన్నీ పూర్తయి, నగరవాసులు మెట్రోరైలులో ప్రయాణిస్తారు.”

ఎక్కువగా ఆకమించుకోదు. కేవలం రెండు మీటర్ల వెడల్పు రోడ్డు సరిపోతుంది.

మన నగరాలకు తప్పనిసరి

ప్రపంచవ్యాప్తంగా 135 మెట్రో రైలు సర్వీసులున్నాయి. సంపన్న దేశాల్లో ఒక నగరంలో పదిలక్షల జనాభా దాటగానే మెట్రోరైలు నిర్మాణానికి పథకాలు రూపొందిస్తున్నారు. మన దేశానికి సంబంధించి వస్తే కనీసం ముప్పయి లక్షలకి మించి వున్న జనాభాకు మెట్రో రైలు అవసరమని నిపుణులు అంచనా వేశారు. తాజా అంచనాల ప్రకారం దేశంలో ముప్పయి లక్షల జనాభా దాటిన నగరాలు పన్నాలుగు దాకా వున్నాయి. వీటిలో యాభై లక్షలకి పైగా జనాభా వున్న నగరాలు ఏడు వున్నాయి. కానీ చాలా నగరాల్లో రోడ్డు ఆధారిత రవాణా వ్యవస్థనే అమలు లో వుంది. ముప్పయి లక్షలకు పైగా జనాభా వున్న నగరాల్లో మెట్రో రైల్వే వ్యవస్థ ఏర్పాటుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం చర్యలు

తీసుకోవాలని ఢిల్లీ మెట్రో రైలు కార్పొరేషన్ ఎండి శ్రీధరన్ సూచించారు. నగరాల జనాభా పెరుగుతున్న దృష్ట్యా రవాణా సౌకర్యాల కల్పనకు ఇది తప్పనిసరి అవసరమని అన్నారు. ఈరకంగా చూస్తే మన రాష్ట్రంలో విజయవాడ, విశాఖపట్నం నగరాలకు కూడా ఏడెనిమిదేళ్ళ తర్వాత మెట్రోరైలు ఏర్పాటు అవసరం. భవిష్యత్తు అవసరాల్ని దృష్టిలో వుంచుకొని ఈ రెండు నగరాలకు సంబంధించి ఇప్పట్నించే ప్లాన్ చేసుకుంటే హైదరాబాద్ కు మాదిరిగా ఆలస్యం కాకుండా వుంటుంది. అక్కడ మెట్రో రైలు అవసరమైనప్పుడే ప్రారంభించడం సాధ్యం.

ఇప్పుడు హైదరాబాద్ లోనే కాదు బెంగళూరు, చెన్నై, కోచి, అహ్మదాబాద్ లోనూ మెట్రో రైలు ప్రాజెక్టులను అమలు చేయాలనే ఆలోచన వుంది. అయితే అనుకున్నంత సులువు కాదు. బెంగళూరులోనూ మెట్రో రైలు పనులకు శ్రీకారం చుట్టారు. ప్రస్తుతం దేశవ్యాప్తంగా 320 కిలోమీటర్ల మేరకు మెట్రో లైన్ల నిర్మాణం జరుగుతోంది. మెట్రోల

మూలంగా వాయుకాలువ్యం నివారించడానికి వీలుంది. నగరాల్లో పెరిగే రద్దీని తట్టు కొని ప్రయాణీకులు సురక్షితంగా గమ్యాలుకు చేరుకుంటారు. నిర్ణీత కాలవ్యవధి మేరకు ప్రాజెక్టు పనులు పూర్తయితే నాలుగేళ్ళ తర్వాత భాగ్య నగరం అందాలకి మెట్రో రైలు అదనపు ఆకర్షణగా నిలుస్తుంది.

- సుందే డెస్క్